

LIETUVOS RESPUBLIKOS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-1099 18, 22, 25, 28, 35, 36, 39, 49, 53 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 38¹ STRAIPSNIU PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Pastabų ir pasiūlymų įvertinimas
1.	Europos teisės departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2018-11-16 Nr. 890	1.Lietuvo Respublikos konkurencijos tarybos kompetencijos srityje veikiantys ūkio subjektai laikotarpiu iki Komisijos pasiūlyme numatytų priemonių įgyvendinimo termino galėtų būti griežčiau kontroliuojami nei kitų ES valstybių narių konkurencijos institucijų kompetencijos srityje veikiantys ūkio subjektai.	Neatsižvelgta. Daugelis šiuo metu baigiamojoje teisėkūros stadijoje esančios Direktyvos, kuria siekiama valstybių narių konkurencijos institucijoms suteikti įgaliojimus, kad jos būtų veiksmingesnės vykdymo užtikrinimo institucijos ir užtikrintų tinkamą vidaus rinkos veikimą (toliau – Direktyva), nuostatų jau šiuo metu įtvirtinta tiek Lietuvoje, tiek kitose Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėse. Direktyvos nuostatomis nėra siekiama įtvirtinti iš esmės naujo reguliavimo. Direktyvos tikslas - užtikrinti, kad tarp atskirų valstybių narių Konkurencijos institucijų turimų įgaliojimų nebūtų skirtumų, t. y. direktyvos tikslas – suvienodinti visų ES Konkurencijos institucijų įgaliojimus. Direktyvos įgyvendinimas užtikrins, kad Lietuvoje anksčiau būtų taikomi pažangiausi sąžiningos konkurencijos priežiūros standartai, kurie jau dabar taikomi tiek Europos Komisijos, tiek kitų pažengusių valstybių narių. Veiksmingesnė Konkurencijos priežiūra generuotų naudą tiek Lietuvos vartotojams, tiek visai valstybės ekonomikai.

2.	Lietuvos pramoninkų konfederacijos raštas 2018-11-16 Nr. S. 232	1.Projekte numatyta suteikti Konkurencijos tarybai teisę įpareigoti ūkio subjektus nutraukti konkurenciją ribojantį susitarimą ar piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi ūkio subjektų struktūrą keičiančiomis priemonėmis, įskaitant įpareigojimus parduoti įmone ar jos dalį, ūkio subjekto turtą ar jo dalį, akcijas ar jų dalį, reorganizuoti įmonę, taip pat nustatyti šių įpareigojimų įvykdymo terminus ir sąlygas. Manytina, kad šios priemonės galėtų būti taikomos nebent tik neleistinai įvykdytos koncentracijos padarinių šalinimui, bet ne konkurenciją ribojančių susitarimų ar piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi atžvilgiu. Priešingu atveju, kyla abejonių dėl tokios nuostatos atitikimo Konstituciniams nuosavybės neliečiamumo bei ūkinės veiklos laisvės principams.	Neatsižvelgta. Tokią priemonę numato Direktyvos projektas, taip pat Europos Komisija gali taikyti minimą struktūrinę priemonę . Kaip numato įstatymo projekto 35 straipsnio 5 dalis, ūkio subjektų struktūrą keičiančios priemonės būtų taikomos tada, kai nėra kitų veiksmingiau problemą sprendžiančių priemonių.
		2.Projekte numatyta, kad bauda iki 10 procentų bendrųjų metinių pajamų gali būti skiriama ne tik už patį pažeidimą, bet ir už Konkurencijos tarybos įpareigojimų nevykdymą (pvz. nutraukti neteisėtą veiklą, atkurti ankstesnę padėtį, pašalinanti pažeidimo pasekmes ir kt.). Manome, kad toks baudos dydis ir skyrimo tvarka faktiškai reiškia baudimą du kartus už tą patį, kadangi Konkurencijos tarybos įpareigojimas nutraukti neteisėtą veiklą, atkurti ankstesnę padėtį, pašalinanti pažeidimo pasekmes ir pan. yra tęsinys (neatskiriama išdava) to pažeidimo, už kurį jau paskirta bauda. Be to, negalime nepastebėti, jog nepaisant tos aplinkybės, kad ir dabar yra galimybė skirti baudas už tuo pačius pažeidimus, tačiau baudos arba yra neskiriamos, arba skiriamos itin retai. Vien dėl šios priežasties sunku suprasti, kad reikia dar papildomai didinti sankcijas išskiriant konkrečias trukdymo tyrimui formas.	Neatsižvelgta. Keičiamu Konkurencijos įstatymo 36 straipsniu numatoma atsakomybė už įvairius procedūrinius pažeidimus. Tai, kad šiuo metu tokia atsakomybė nenumatyta, laikytina teisės spraga, nes, pavyzdžiui, nėra jokios atsakomybės už laikinųjų priemonių nesilaikymą. Taip pat žiūrėti argumentus pateiktus dėl Teisingumo ministerijos 8 pastabos.

		3. taip pat kyla abejonių dėl galimai atsirasiančių etikos aspektų, pvz. skundimo ir šantažavimo „verslo“ formavimosi, informacijos nutekėjimo iš įmonių darbuotojų skatinimo ir pan. Abejotina ar įstatymas turėtų skatinti neetišką elgesį. Siūloma, kad piniginės išmokos dydis būtų nustatomas fiksuota suma, o jos dydis neskatinėtų be atodairiško ir neetiško elgesio siekiant gauti net 100 000 eurų atlygį. Tokiu būdu piniginės išmokos dydis galėtų būti pvz. nuo 500 eurų iki 5000 eurų.	Neatsižvelgta. Konkurencijos tarybos skiriama bauda atspindi tiek pažeidimo reikšmingumą, tiek jo pavojingumą. Atlyginimo dydis priklausys nuo to, kiek svarbus pažeidimas, apie kurį pranešta. Informacijos Konkurencijos tarybai teikimo apie pavojingus konkurencijos teisės pažeidimus negalima laikyti neetišku elgesiu. Tai galima palyginti su nusikaltimų atskleidimu. Padėjimas atskleisti tiek nusikaltimą, tiek konkurencijos pažeidimą yra piliečio skatintinas veiksmas
3.	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2018-11-13 raštas Nr. (1.16 E) 7R-7410	2. Kadangi asmenų paaiškinimai paprastai suprantami kaip subjektyvus asmens tam tikros situacijos ar aplinkybių, priežasčių ir pan. vertinimas ar įvardijimas, įstatymo projekte atskirai neapibrėžus „paaiškinimo“ sąvokos, lieka neaišku, kokie paaiškinimai galėtų būti laikomi neteisingsais, klaidinančiais ar neišsamiais, koks jų santykis su tame pačiame punkte minima neteisinga, klaidinančia ar ne visa informacija, ir kas objektyviai galėtų įvertinti paaiškinimų nepakankamą išsamumą, ar neteisingumą. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal įstatymo projektu keičiamo Konkurencijos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 5 punktą paaiškinimų gali būti prašoma iš asmenų, galinčių turėti informacijos. Vadinas, galimi atvejai, kai asmuo informacijos neturės ir jų paaiškinimai apsiribos tik informacijos neturėjimo konstatavimu. Kyla klausimas, ar tokiu atveju jo pateikti paaiškinimai galės būti laikomi išsamiais. Manytina, kad nesant nustatytų objektyvių paaiškinimų vertinimo kriterijų, negali būti tirama ar juo labiau baudžiama už nepakankamą paaiškinimų išsamumą, paaiškinimų (ne informacijos) klaidingumą ar neteisingumą. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, tikslintini įstatymo projekto 2 straipsnis ir 6 straipsnio 2 dalis.	Neatsižvelgta. Analogišką įgaliojimą bausti už neteisimą, klaidinantį ar neišsamų atsakymą turi Europos Komisija pagal 1/2003 reglamento 23 str. 1 dalies d punktą. Atsakomybę už melagingus liudytojo parodymus numato ir Baudžiamojo Kodekso 235 str. 1 d. Konkurencijos taryba taikytų tą nuostatą tada, kai nekyla rimtų abejonių dėl to, kad asmuo pateikė neteisingus/neišsamius/klaidinančius paaiškinimus. Objektyviai įvertinti atsakymų neteisingumą ar išsamumą galima, pavyzdžiui, kai asmuo nedvirprasmiškai nurodo, kad nebuvo kažkokios aplinkybės (susitikimo ar dokumento), o kiti įrodymai rodo, kad ta aplinkybė iš tiesų egzistavo ir asmuo apie ją žinojo (pavyzdžiui, asmuo pats dalyvavo atitinkamame susitikime ar pasirašė atitinkamą dokumentą). Šios nuostatos tikslas - atgrasyti nuo melagingos informacijos pateikimo per apklausas, o jos taikymo pagrįstumą ir teisėtumą bet kuriuo atveju vertins ne tik Konkurencijos taryba, bet ir teismai,

			kurie peržiūri Konkurencijos tarybos sprendimus.
		4. Įstatymo projekto 3 straipsniu siūlomo keisti Konkurencijos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 5 punkto formuluotė „asmenų, galinčių turėti“ abejotina dėl jos suderinamumo su privataus gyvenimo neliečiamumu, taip pat dėl sudaromų prielaidų bet kuri asmenį įtraukti į tyrimą dėl pažeidimų subjektyviai manant, kad asmuo gali turėti tyrimui reikalingų duomenų. Atsižvelgiant į tai, vertinamą nuostatą siūlytina papildyti kriterijais, kuriais remiantis sprendžiama, kad asmuo tokių duomenų gali turėti.	Neatsižvelgta. Būtent tokia nuostata numatyta Direktyvos projekte. Konkurencijos taryba bet kuriuo atveju privalo visoje veikloje nepažeisti teisės į privatą gyvenimą, tad turi jos paisyti taip pat ir vykdydama apklausas. Tam, kad Konkurencijos taryba neviršytų savo įgaliojimų ir nepažeistų asmenų teisių, visai Konkurencijos tarybos veiklai taikoma teisminė kontrolė. Ar asmuo turi Konkurencijos tarybai reikalingos informacijos, Konkurencijos taryba vertintų pagal turimus duomenis, o ne subjektyviai. Kriterijų, rodančių, kad asmuo turi atitinkamos informacijos, nėra galimybės nustatyti, kadangi iš anksto negalima numatyti visų atvejų, kokie gali susiklostyti praktikoje, kai asmuo tam tikru būdu gauna informaciją apie pažeidimą.
		5. Įstatymo projekto 4 straipsnio 2 dalyje siūlomi pakeitimai peržiūrėtini keliais aspektais. <i>Pirma</i>, siekiant teisinio tikrumo projekto rengėjų siūloma nuostata papildytina kriterijais, į kuriuos Konkurencijos taryba turėtų atsižvelgti sprendama dėl tyrimo nutraukimo kartu nurodant, kad nutarimas dėl tyrimo nutraukimo turi būti motyvuotas; <i>antra</i>, sąvoka „nustatytą laikotarpį“ tikslintina įvardijant, kokiame dokumente ir kieno šis laikotarpis nustatomas; <i>trečia</i>, siūloma nuostatos formuluotė peržiūrėtina eliminuojant joje esantį prieštaravimą tarp Konkurencijos tarybos ketinimų ir veiksmų; <i>ketvirta</i>, siekiant teisės akto nuostatų nuoseklumo siūlytina įvertinti galimybę įstatymo projekto 4 straipsnio 2 dalyje siūlomų pakeitimų nedėstyti Konkurencijos įstatymo 28 straipsnyje, bet atitinkamai pildyti įstatymo 30 straipsnį.	Atsižvelgta iš dalies. Analogišką reguliavimą turi Europos Komisija, taip pat analogišką reguliavimą numato Direktyvos projektas. 1) Kriterijai, į kuriuos Konkurencijos taryba atsižvelgia jau yra nustatyti: <i>pirma</i>, ketinimas priimti sprendimą nustatyti įpareigojimą nutraukti pažeidimą (t. y. nėra ketinimo skirti baudą); <i>antra</i>, pateikimas įpareigojimų, kuriais įtariamas pažeidimas šalinamas. Šiuo metu Konkurencijos įstatyme įtvirtinta yra daugiau kriterijų, bet jie nepasiteisino, ir todėl jų siūloma atsisakyti. 2) dėl antros pastabos atsižvelgta, nurodant „Konkurencijos tarybos nutarimu nustatytą laikotarpį“; 3) Šiuo aspektu irgi reguliavimas kyla iš ES teisės

			aktų. Prieštaravimo tarp ketinimų ir veiksmų nėra. Konkurencijos taryba ketina priimti sprendimą įpareigoti nutraukti pažeidimą (t. y. nėra ketinimo skirti baudą), bet ūkio subjektas pats įsipareigoja pažeidimą nutraukti, pateikia atitinkamus įsipareigojimus Konkurencijos tarybai, kuri juos tvirtina nutarimu. Taip taupomi Konkurencijos tarybos ištekliai. Tai yra Konkurencijos tarybos ketinimai iš pradžių yra vienokie, bet gavus įsipareigojimus, jie pasikeičia ir sprendimas būna kitoks. 4) 30 straipsnis numato Konkurencijos tarybos veiksmus, atlikus tyrimą ir išklausus procedūros dalyvius. Tuo tarpu 28 straipsnis kalba apie tyrimo pabaigą, kai jis dar iki galo neatliktas ir procedūros dalyviai neišklausyti. Todėl nagrinėjama nuostata tinkamesnė Konkurencijos įstatymo 28 straipsniui.
		6. Įstatymo projektu siūlomo įtvirtinti keičiamo Konkurencijos įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostata dėl įpareigojimo nutraukti konkurenciją ribojantį susitarimą suderintina su Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies nuostata, pagal kurią susitarimai, kuriais ribojama konkurencija, negalioja nuo jų sudarymo momento.	Neatsižvelgta. Pagal siūlomą įtvirtinti Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 4 nuostatą tyrimas nutraukiamas dėl ūkio subjektų, kurie savanoriškai atsisako toliau vykdyti susitarimą ir pašalina įtariama pažeidimą. Tuo tarpu Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje įvardintas pažeidimas gali būti vykdomas ir daryti žalą nepaisant to, kad civilinės teisės požiūriu yra niekinis.
		8. Įstatymo projekto 6 straipsnio 2-3 dalyse siūlomi Konkurencijos įstatymo keitimai peržiūrėtini iš esmės eliminuojant galimybę numatyti skirtingas baudas už tą pačią veiklą (<i>pvz. už reikalavimo atvykti duoti paaiškinimų nevykdymą numatoma vienkartinė bauda pagal Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 3 dalį ir periodinė -pagal 36 straipsnio 4 dalį</i>). Pažymėtina, jog įstatymo projektu nesiūloma	Neatsižvelgta. Keičiamo Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 ir 3 dalys taikomos, kai padaromas tam tikras pažeidimas, pvz., neteikiama informacija. Skirtumas tarp 1 ir 3 dalių yra tas, kad 1 dalyje didesnės baudos (10 proc.), o 3 dalyje mažesnės (1 proc.). Keičiamo

		nustatyti taisyklių, pagal kurias baudas skirianti institucija objektyviai galėtų nuspręsti, kuri iš Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio dalių turėtų būti taikoma konkrečiu atveju. Jeigu projekto rengėjo tikslas buvo numatyti galimybę už tą patį pažeidimą taikyti dvi (vienkartinę ir periodinę) baudas, siūlomas reguliavimas kritikuotinas dėl jo atitikties proporcingumo principui, ypač įvertinant Konkurencijos įstatymo 39 straipsnio 2 dalies reguliavimą dėl palūkanų už laiku nesumokėtą baudą skaičiavimo.	Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 4 dalis numato periodines baudas ir jos skirtos tam, kad paskatintų ūkio subjektą įvykdyti Konkurencijos tarybos įpareigojimą. Periodinės baudos gali būti skiriamos nepriklausomai nuo to, ar prieš tai buvo skirta vienkartinė bauda. Pavyzdžiui, gali būti taip, kad ūkio subjektas nepateikia informacijos Konkurencijos tarybai, ir už tai gauna vienkartinę 1 proc. baudą, bet ir toliau neteikia informacijos. Tokiu atveju Konkurencijos taryba gali pradėti skaičiuoti periodinę baudą už visą laikotarpį iki tol, kol informacija bus pateikta.
		10.1. Įstatymo projekto 7 straipsniu siūlomo įtvirtinti Konkurencijos įstatymo 38 ¹ straipsnio 1 dalyje naudojamas žodis „įrodymus“ tikslintinas, kadangi nepatikrinta ar nepatvirtinta informacija ar duomenys neturėtų būti laikoma įrodymu.	Neatsižvelgta. Įstatymo projekto 7 straipsniu siūlomos įtvirtinti Konkurencijos įstatymo 38 ¹ straipsnio 1 dalyje vartojamos „įrodymų“ sąvokos siūloma nekeisti. Šis straipsnis reglamentuoja atlyginimo mokėjimo sąlygas, o jos vertinamos jau Konkurencijos tarybai priėmus galutinį nutarimą. Konkurencijos taryba pažeidimą, už kurį mokamas atlyginimas, konstatuoja remdamasi įrodymais, t. y. jau būna įvertinusi informacijos įrodomąją reikšmę ir nustačiusi konkrečius įrodymus. Be to, taip pat ši sąvoka pabrėžia, jog ne bet kokios informacijos pateikimas sudaro sąlygas gauti atlyginimą ir turi būti pateikta kokybiška bei pažeidimą pagrindžianti informacija. Taigi, atlyginimo mokėjimas yra siejamas su etapu kai pažeidimo kvalifikacija yra atlikta, o Konkurencijos taryba konstatuoja pažeidimą remdamasi įrodymais, o ne tiesiog informacija.
		10.2. Taip pat konkretizuotinas 2 dalyje minimas „tyrimas“ (susiejant jį su skatinamo asmens dalyvavimu tyrime), 3 dalies 2 punkto	Atsižvelgta iš dalies. Europos Žmogaus teisių apsaugos konvencija numato,

		formuluotė tikslintina atsižvelgiant į nekaltumo prezumpciją, t. y. nurodytina, kad „asmuo nėra pripažintas kaltu dėl...“, 5 dalis papildytina nurodant, kokiuose santykiuose ir su kokiais asmenimis įrodymus pateikusiam asmeniui garantuojamas konfidencialumas, atskleidžiant frazės „objektyviai įmanoma“ turinį. Įstatymo projekto 7 straipsniu siūlomo įtvirtinti Konkurencijos įstatymo 38¹ straipsnio 6 dalies, ypač kiek tai susiję su informacijos apie privatų asmens gyvenimą atskleidimu, atsisakytina kaip nepatenkančios į Konkurencijos įstatymo reguliavimo apimtį ir galimai nesuderinamos su proporcingumo principu. Nepatikslinus Įstatymo projekto rengėjų pasiūlytos formuluotės susidarytą situaciją, kai informacijos, reikšmingos konkurencijos tyrime ir tuo pačiu galimai pažeidžiančios privataus gyvenimo neliečiamumą, atskleidimas visais atvejais būtų pateisinamas. Kitaip tariant, asmeninė privataus gyvenimo neliečiamumo teisė liktų neapsaugota vardan konkurencijos tyrimo.	kad asmens teisė į privatų gyvenimą nėra absoliuti ir gali būti numatyta jos apsaugos išimtis įstatymuose, vardan demokratinėje visuomenėje siekiamų interesų – šiuo atveju konkurencijos teisės apsaugos. Vėlgi, įstatymų leidėjas jau Pranešėjų įstatyme (kuriuo ši nuostata paremta), pripažino, kad tam tikrų pažeidimų (kurie svarbūs visai visuomenei), išaiškinimas yra pagrįstas pagrindas tam tikroje apimtyje riboti šios teisės įgyvendinimą.